



depromatur. Illud tamen facile damus in libris usui discentium & methodi parum peritorum destinatis a summo demonstrandi rigore satius abstineri.

## CAPUT VII.

### *De ortu & progressu Jurisprudentiæ naturalis.*

CCXLIII. Legum naturalium cognitio ab ipsis mundi incunabulis est repetenda: siquidem cum ADAMO ortæ sunt communes iuste honesteque vivendi notitiæ.

CCXLIV. Qua ratione vero & a quibus viris I. inter varias gentes exculta fuerit, tum II. Philosophica methodo una cum Ethica tractari, tandem vero III. in peculiarem redigi disciplinam cœperit, id nos docet historia juris naturalis.

CCXLV. Hanc quidem expenderunt plures, sed a sacris nostris tantum non omnes alieni, qui porro propriæ inservientes Sectæ extra rhombum vagantur, & scommata in Catholicos passim inspergunt.

CCXLV. Prima vero hujus juris cordibus nostris inscripti tradendi ratio a peculiari ipsius *supremi Numinis revelatione* recte arcessiri potest. *Ecclesiast. VII. v. 1. seqq.*

CCXLVI. Quæ dein parentum traditionibus per SETHI posteros usque ad NOACHUM constanter traducta est.

CCXLVII.



CCXLVII. Huic post diluuium naturalium legum compendium in *septem præceptis* datum gratis venditant Rabbini.

CCXLVIII. Ast non minorem ideo legum naturalium culturam adhibuerunt SEMI descendentes, uti ABRHAMUS, ISAACUS, JACOBUS, JOSEPHUS, a parentum simul ac ipsius æternæ veritatis ore instructi.

CCXLIX. JOBUM quoque, licet extra familiam Israelis positum, leges naturales optime intellexisse, immo melius, quam ex Noachidarum præceptis, *ex ejus libro* systema redigi posse non dubitamus.

CCL. Antiquata vero inde naturæ dogmata Deus ipsemet, MOYSIS usus ministerio, in populi electi cordibus per *Decalogum* renovavit.

CCLI. Ea latius explicarunt PROPHETÆ, aliique viri sapientes, inter quos eminuit SALOMON, boni malique discrimen ab Auctore naturæ luculentissime edoctus.

CCLII. Deficientibus autem Prophetis SACERDOTES, SCRIBÆ & PHARISÆI cuncta Juris naturalis principia inanibus subtilitatibus corruerunt.

CCLIII. Interea inter gentes, quæ legem scriptam non habebant; ea, quæ legis naturæ sunt, sæpe facta fuisse novimus: & de CHALDEIS quidem illud saltem certo constat, eos veri Numinis cultum *symbolica methode* ad filios transmisisse.

CCLIV.



CCLIV. ÆGYPTII porro non pauca Juris naturæ præcepta *legibus civilibus* inculcaverunt: etsi in turpes quandoque errores sint prolapsi illorum SACERDOTES potissimum.

CCLV. Ab Ægyptiis sua verosimilius sumferunt ÆTHIOPEs, propter summam æquitatem celebres, quam itidem *Ænigmatibus ac Symbolis* docuerunt.

CCLVI. PERSÆ in multis quidem hallucinati sunt, non penitus tamen Juris N. rudes illorum MAGI exstiterunt.

CCLVII. Magnam quoque sapientiæ famam consecuti sunt INDORUM BRACHMANES seu GYMNOSOPHISTÆ, sed speciosæ erant illorum virtutes, nec mores semper rectæ rationi conformes, quo pertinet licita apud illos Autochiria.

CCLVIII. *Poetica suavitate & apophtegmatibus* suas morum doctrinas propagarunt VETERES ARABES, Regina SABÆ ac MAGORUM ad Bethlehemiticum præsepe venientium historiis illustres.

CCLIX. Potissimum autem animi candore inclaruerunt SCYTHÆ HYPERBOREI, quorum justitia velut innatum ac *gentile patriæ insigne* a scriptoribus celebratur.

CCLX. Distinguuntur ab iis CELTOSCYTHÆ, apud quos DRUIDÆ moralem exercebant disciplinam, variis autem fraudibus ac impiis opinionibus corruptam.

CCLXI.



CCLXI. Idem erat Druidum apud GERMANOS, aliosque Aquilonares populos munus, qui propter naturalium legum observantiam præclara Taciti elogia promeriti sunt.

CCLXII. Omnes vero has barbaras nationes superasse a plerisque crediti sunt SINENSES, ex quo CONFUCII libri ante duo milia, & quod excurrit, annorum scripti, in Europa apparuerunt; pulchrum sane fuerat illius justitiæ principium: *quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.*

CCLXIII. Moralis doctrinæ semina a Barbaris acceperunt GRÆCI, per vetustissimos inde *Legistatores Poetasque apologorum dulcedine, fabulosis carminibus & musica harmonia magis magisque propagata, donec in turpem Idololatricam abiverunt.*

CCLXIV. Et multorum quidem iudicio HESIODI poëma *opera & dies*, ut perfectum Ethices opus laudatur, ast genuina ibi Juris naturalis principia haud inculcari, lector præjudiciis vacuus facile animadvertet.

CCLXV. Melius de HOMERI *Iliade & Odyssæa* iudicium ferri potest: illis tamen non assentimur, qui amplissimam inde justitiæ messem colligi posse tradiderunt.

CCLXVI. Hos secuti sunt SEPTEM SAPIENTES, a dictorum moralium acumine potissimum hoc nomine ornati: nec immerito, siquidem & nostris temporibus unicum THALETIS symbolum: *γῶσι σεαυτοῦ, ἴσσε τε*



te ipsum, commodissimum Jurisprudentiæ naturalis principium cuiquam est visum.

CCLXVII. Ad eandem ætatem referendus est ÆSOPUS, *fabulis* commendandæ justitiæ aptissimis clarus.

CCLXVIII. Nec defuere interea inferiori Italia justitiæ præcones, postquam PYTHAGORAS, Samo Crotonam delatus, primus, teste Aristotele, philosophiam moralem excoluit.

CCLXIX. Quod Pythagoras in inferiori Italia, idem præstitit in Græcia præstantissimus morum magister SOCRATES, philosophia a rebus naturalibus ad communem vitam adducta.

CCLXX. Nec suis fraudandi sunt laudibus ANTISTHENIS PLATONISQUE, tum ACADEMICÆ STOICÆQUE scholæ labores: quamvis & isti egregias doctrinas crassis aberrationibus coinquinarent.

CCLXXI. Ast longe pejor fuit Epicureorum grex; quicumque enim illorum doctrinis statui sensus velit, id firmum manet, EPICURUM Jus Naturæ re ipsa sustulisse, dum, negata Dei providentia, leges ex sola imaginaria hominum utilitate derivavit.

CCLXXII. Prodiere ex Stoicorum secta plerique jcti ROMANI, in quorum non minus, quam in CICERONIS libris *de officiis* æquitas naturalis ubique elucet.

CCLXXIII.



CCLXXIII. Tandem grassantem adhuc super universum terrarum orbem ignorantiam dispulit DIVINI SALVATORIS adventus, ac labefactatum rationis lumen sanctissimis præceptis illustravit.

CCLXXIV. Christum imitati postea primi ECCLESIAE PATRES, sacram scripturam cum rationis principiis conjunxerunt, quam methodum mores emendandi, qui confusio- nem vocant, nec temporum illorum habent rationem, & insanum calumniandi pruritus producit.

CCLXXV. Quæsiere plures laureolam in eo mustaceo, ut doctrinam Patrum veluti falsis refertam sententiis exagitant: nos quidem humanum nihil ab illis alienum putamus, plerosque tamen, qui illis obijciuntur, errores impudenter & mala fide adfectos esse, manifestissimum est.

CCLXXVI. Simili maledicendi rabie eos delirasse oportet, qui insignia DOCTORUM SCHOLASTICORUM in Jurisprudencia Naturali merita deprimere studuerunt, quod vel collato D. THOMÆ L. I. *Eth. Lect.* cum THOMASII *historia f. N. C. 4. §. 30.* apparet.

CCLXXVII. Quare missis nugis, salebris, glandibusque, quod temporis etiam fuerat vitium, optimas fruges in illis inveniri, & res ipsa loquitur, & viri in hac scientia principes luculenter experti sunt.



CCLXXVIII. Frustra quoque in medium proferuntur errantes multorum ex iis opiniones, quasi Juris naturæ scientiæ plurimum officissent; has enim statim diris devovit Ecclesia, quo freno contra hujusmodi sententiarum monstra sectarii semper inter suos caruerunt.

CCLXXIX. In specie vero multum promeriti sunt de J. N. disciplina non modo FRANCISCUS VICTORIA, OLDENDORPIUS, ALBERIC. GENTILIS, sed etiam, quem omnes Historiæ Juris naturæ scriptores silent, RAIMUNDUS DE SABUNDE in *Lib. de Nat. hominis* sub initium sæculi XV. edito; & ex protestantibus HEMMINGIUS, WINKLERUSQUE.

CCLXXX. Hos tamen longe post se reliquit HUGO GROTIUS compositis, editisque *Paris. A. 1625. Libris tribus de Jure Belli & Pacis*, cujus operis auctor suasorve ipsi fuerat PEIRESCIOUS Galliarum Regis minister.

CCLXXXI. Atque ex his evidenter colligitur, Pythagoræorum ac recentiorum Platoniorum vestigia legere illos, qui a suo, nescio cujus, reformationis Auctore, uti lumina omnia, ita primam jurisprudentiæ naturalis culturam repetere perfricta fronte sustinent; quid enim a naturæ legibus magis abhorret, quam vota sua non reddere Domino, liberumque hominis arbitrium eliminare?

CCLXXXII.



CCLXXXII. Eximium Grotii opus alii *Commentariis Notisque* illustrare, alii in *Epitomen* redigere, alii in suas linguas vertere studuerunt; nemo tamen a carpendo abstinuit. Mirari porro licet altum illorum supercilium, qui *Romane Censuræ* iudicium ægre ferunt, paucas solummodo male sanas propositiones respiciens.

CCLXXXIII. Grotii æmulatione excitatus SELDENUS Anno 1640. jus naturæ *septem Noachidarum* præceptis, summa licet eruditione, incassum tamen conatus est adstruere.

CCLXXXIV. Multo magis quidem cohærent HOBBSII *Elementa philosophica de cive*, biennio post, anno scilicet 1642. *Parisiis* edita. Quum tamen falsis nitantur principiis, ita & non paucæ conclusiones inde desumptæ ejusdem sunt farinae.

CCLXXXV. Merito itaque in Hobbessii paradoxo plures calamum strinxerunt, omnium vero optime, & magna ingenii vi RICH. CUMBERLANDUS illius errores labefactavit; lutulenta tamen ac involuta usus oratione, & incongruis sæpe argumentis.

CCLXXXVI. Præclaras iudicii & eruditionis dotes, domesticaque argumenta attulit ad hanc scientiam SAM. PUFENDORFIUS, cujus opus de *J. N. & Gent.* anno 1672. Londini Scanorum, hujus vero compendium anno sequenti in lucem prodiit. Ut tamen heterodoxas illius opiniones, tum multos alios a suis etiam reprehensos & obvios nævos præ-





tereamus; id tantum observamus, multa illum a Scholasticis, quos tamen ubique illiberaliter contemnit, esse mutuatum.

CCLXXXVII. Plures nactus est rusticos atque indoctos adversarios Pufendorfius: illos vero tam acerbo excepit stylo, ut teste Thomasio in *Historia Juris Nat.* fieri non posse videretur, ut homo anima rationali præditus tantopere insaniret.

CCLXXXVIII. Pufendorfio adhæsit THOMASIVS in *Institutionibus Jurisprudentiæ divinæ* A. 1688. editis, quas tamen postea destruxit in *fundamentis Juris naturæ & regulas pii, justî, honesti & decori* surrogavit; vir doctrinæ laude insignis, sed alias inconstantissimus, dicacitate, satyra, maledicendique arte nulli secundus, & larvas ubique sibi fingens.

CCLXXXIX. Pufendorfium & Thomassium secuti sunt inde plerique J. N. cultores; & quidam priorem notis declararunt, quidam ambos in suos libros digesserunt, alii vero & nova systemata elaborarunt. Inter hæc GUNDLINGII, HEINECCII, & GLAFUSII libri non extremum obtinent locum.

CCXC. Magno vero applausu eruditi exceperunt duo illa systemata; unum, quo CEL. WOLFIUS tum in magno opere VIII. Tom. in 4to. tum in hujus Epitome omnia hominis officia, methodo vere scientifica, & Pythagoræ jam commendata, deduxit, plures nactus affectas; alterum, quo SAM. L. B. DE COCCEII  
jus



jus naturale cum romano conjunxit, hocque ex illo mirifice confirmavit.

CCXCI. Est sane methodus a Wolfio introducta, ad eruendas, & confirmandas veritates morales aptissima; quemadmodum KOELERI & DARIESI insignes elucubrationes, tum editi a SCHIERSCHMIDIO, ACHENWALDIO, NETTELBLADTIO aliique libelli factis docent. Mirum porro non est, eam methodum Germaniæ scholas tantum non omnes breviter occupasse & in dies magis dilatari.

CCXCI. Gallorum in jure naturali studia non modo Grotii & Hobbessii libri, Parisiis primum vulgati, tum repetitæ Gallicarum versionum Grotii, Pufendorfii & Cumberlandi editiones, sed etiam DOMATI labores, laudes BURLAMAQUIO in gallicis diurnis eruditorum marito tributæ, recens denique liber, cui titulus: *Essai sur les principes du droit & de la morale par Mr. d'AUBE*, satis testantur.

CCXCIII. Opus vero de legum causis quod attinet, a Cel. MONTESQUIO vulgatum, eam præcipue Jurisprudentiæ naturalis partem complectitur, quam privatam universalem supra vocavimus. Plures tamen auctori doctissimo nævos excidisse, non ab uno, aut unius sectæ viro ostensum est.

CCXCIV. Vidit & Russia STRUBII J. N. systema: nec suis caruit Italia jurisprudentiæ naturalis cultoribus, uti vel ex Heineccii elementis J. N. ibidem recusis, tum ex P. AN-



SALDI, ANTON. GENUENSIS, utriusque Dan. & Nic. CONCINÆ aliisque operibus adparet.

CCXCV. Atque jam pridem in Academiis nostris *Friburgensi* & *Oenipotana* tradita fuerat Jurisprudentia naturalis, quod postea etiam in *Pragensi* tum in hac *Vindobonensi* Anno 1754. publice fieri cœpit.

CCXCVI. Nunc defuerunt & præclaræ huic arti tam vetere quam nostro ævo sui osores, sui que corruptores. Ceterum promissas a Triumviris in Reipublica literaria celeberrimis ulteriores juris naturæ meditationes non sine aviditate adhucdum præstolamur.

## CAPUT VIII.

### *De officiis erga Deum.*

CCXCVII. Tria esse vidimus legum naturalium objecta, Deum, nosmetipsos, atque alios homines. Itaque Jurisprudentia naturalis præceptiva triplici tractatione absolvitur; quarum prima in officiis erga Deum, altera in officiis erga nos ipsos, tertia in officiis erga alios tam absolutis quam hypotheticis verfatur.

CCXCVIII. Etsi enim scientia de Deo atque ejus attributis ad Theologiam naturalem pertinet, tamen normam exponere, cui actiones nostræ liberæ intuitu Dei sola ratione cogniti  
at-